

SOTSIODRAAMA

keskendub sotsiaalsete suhete ja suhtumiste analüüsile ning suhetele grupis.

Sotsiodraama on üks grupiteraapia meetod, mis kasutab elu ja inimsuhete kirjeldamiseks, analüüsiks ja lahendamiseks teatrilaseid mõisteid ning draamavorme.

Koolitunnis võiks sotsiodraamat pidada pigem üheks võtteks või meetodiks, mis kasutab teatrilaseid mõisteid ning tulemuseks on:

- spontaansus ja loov energia;
- tagasihoidlike õpilaste kaasamine.

Sotsiodraama ülesehitus on järgmine:

- puudub kindel stsenaarium;
- juhised, mille abil osalejad avanevad;
- nn etenduse lõpus toimub analüüs.

Millises koolitunnis kasutada sotsiodraamat?

- Klassivälise lugemise kontrollis
- Klassijuhataja töös (õpilaste tundmaõppimine ja vaheldusrikkus)
- Muusika-, kunstiõpetuse tunnis
- Keeleõpetuse tunnis

Millised ettevalmistused?

- Juhiste koostamine igale lapsele
- Probleemi täpne sõnastamine
- Nimekaardid jm nipet-näpet

I sotsiodraama

Eesti haridusprobleeme – parim lahendus? Erakorraline nõupidamine haridusministeeriumis

Osalejad:

1. Minister
2. Referent (konsultant)
3. Ministri nõunik
4. Ministri nõunik-abi
5. Kantsler (tegevjuht)
6. Kõrghariduse ja teaduse asekancler
7. Üld- ja kutsehariduse asekancler
8. Nõunik (haridus ja tööturg)
9. Nõunik (infotehnoloogia)
10. Piirkonna kuraator (järelevalvaja, hooldaja)
11. Piirkonna kuraator

Probleem

Rahandusministeeriumi korraldus:

- tuleb teha tugevaid kärpeid järgmise aasta eelarves.
- Minister on eelteate igale ministeeriumi liikmele paar päeva tagasi edasi andnud, nii et igal on oma arvamus raha kokkuhoiust olemas.
- Samal ajal on käivitunud ka haridusreform.

MINISTER

Rõõmsameelne inimene, kuid praegune klaperjaht raha kokkuhoiupoliitikas teeb sind närviliseks. Kiirustad ja tunned, et kiirelt tehtud otsused võivad hiljem valedeks

osutada. Pöörad tähelepanu väikekoolide väärtustele, kaitsed väikekoole, tood välja selle koolitüübi plusse. Paradoksaalselt tead, et kõike mõõdetakse rahas ja väikekoolide kaotamine on justkui esimesi kindlaid rahakokkuhoiu võimalusi. Antud vastuolu häirib sind, seetõttu oled mõistmatu mitme nõuniku ettekande suhtes. Loomulikult pole sa kõikides küsimustes pädev, nii üritad üle libistada teemadest ja kiirustad aina hääletama. Samas iga ettepaneku puhul küsid: palju sellega reaalselt raha kokku hoiab?

Sulle on ebasümpaatne infotehnoloogia nõunik, kritiseerid tema mõtteid.

KIIKS – hõõrud sõrmi pöidlale vastu.

REFERENT (konsultant – nõuandja, juhendaja)

Oled õnnelik ja uhke oma ameti üle, vaatamata keskeriharidusele (kõikidel teistel on kõrgharidus). Istud väga sirgelt ja noogutad pidevalt ministri mõtete taustaks. Kui minister lõpetab, räägid üle tema mõtted.

KIIKS: kõhatab enne rääkimist. Alustab lauseid stiilis: „Nagu minister juba ütles, ...“.

MINISTRI NÕUNIK

Sul on hea meel – Eesti haridus on jõudnud teelahkmele: vähe lapsi, vähe raha. Ometi hakatakse liigutama!

Loodad, et Eesti haridus muutub. Sa oled minevikumaterdaja. Sul on nägemus, et ainult suurtesse keskustesse jäetavad gümnaasiumid päästavad olukorrad. Kõigele lisaks peaks arendama ka e-haridust. Leiad, et

sellega saab palju raha kokku hoida. Seetõttu huvitab Sind infotehnoloogia nõuniku ettekanne. Mida kaugemal elavate lastega peale hakata, sa esialgu ei tea. Ainuke mure sinu jaoks on, et kui lapsed peavad kaugemalt kooli sõitma, siis peavad nii vara tõusma. Koolitunnid võiks alata peale kella üheksat.

KIIKS – pidevalt rõhutad sõna *innovaatiline, innovatsioon (uuenduslik, uuemeelne)* jms. Mineviku kummardajate juttu kuulates pobised: Ei no muidugi, ei no muidugi...

MINISTRI NÕUNIK-ABI

Sul on rahvusvahelise ärikorralduse eriala diplom, rõhutad seda oma sõnavõttudes. Üritad iga sammu rahas mõõta, seetõttu meeldivad sulle ministri nõuniku innovaatilised ideed. Toetad teda tugevalt.

Mingil hetkel käid välja vananenud mõtte: õpetaja on klienditeenindaja, õpilane klient. Ärimaailma üks reeglitest: klienditeenindaja muretseb, et tal ikkagi olema kliente. Kui tal neid pole, läheb äri pankrotti, st õpetaja kaotab töö. Sulle meeldib su teooria ja käid selle välja lausa kaks korda.

KIIKS – trummeldad sõrmedega vaikuse kohtades.

KANTSLER (tegevjuht)

Oled teadlik oma töökoha olulisusest ehk oled kõrge riigiametnik. Esitad oma nägemuse raha kokkuhoiust kohe, kui minister on lõpetanud sõnavõtu. Sinu plaanid:

- Gümnaasiumid oleks kõrge sisseastumislävendiga;

- Allesjäänud nn gümnaasiumid muutuksid töökeskkoolideks (st vaatamata kooli suurusele, peavad koolid välja tulema algava aasta jooksul kutseharidusprogrammiga; ütlema, millist eriala või lisaõpet on nad suutelised andma lähemal ajal).
- Õpetajad peaksid oma professiooni laiendama. Näiteks matemaatika õpetaja hea aednikuna suudab anda teadmisi aiandusest. Väike õpetajate ümberõpe läheb vähem riigile maksma kui koolide lauslammutamine ja mingite uute suurte kutsekoolide loomine.

KIIKS – ehitad pliiatsitest kogu aeg midagi.

Kui miskit ei meeldi ja seda ikka juhtub mitmel korral koosoleku ajal, segad vahele lause algusega: „No kuulge, see...“

KÕRGHARIDUSE JA TEADUSE ASEKANTSLER

Oled vaimustuses kantsleri ideest: gümnaasiumitesse ainult tugevad õppurid, katsed peaks olema tõeline proovikivi, see oleks tõeline taimelava kõrgkoolidele. Sulle tundub, et sada aastat tagasi toiminud suure keskuse kool sobiks ka tänapäeva. Tood näiteks Tammsaare, kes gümnaasiumihariduse omandas Tartus. Tood näiteks ka enda raske haridustee, kuidas sa verinoorelt pidid linna tulema, kuidas sa hakkama said jne.

KIIKS – Sinu endine kursusekaaslane (piirkonna kuraator) ajab sind närvi, kommenteerid tema ideid. Kortsutad kulmu.

ÜLD- JA KUTSEHARIDUSE ASEKANTSLER

Oled koosoleku päike. Oled särav ja õnnelik. Sinu elu moto: kõik ongi muutumises. On tore, et liigutakse muutuste suunas.

Räägid mingil hetkel sellise muinasjutu:

Ühel kuningal oli kaks poega, ta pärandas neile kaks laegast ja ütles, et avate need erandkorras. Kuningas suri. Vennad hakkasid valitsema, tekkisid lahkarvamused. Riik laostus. Ühele vendadest meenus laegas: avanud selle, leidsid sedeli: KÕIK MÖÖDUB. Vennad leppisid ning valitsesid riiki üksmeeles. Majandus õitses, üks vendadest leidis, et avaks nüüd teise laeka. Selles oli sedel: KÕIK MÖÖDUB.

KIIKS – kordad tihti lauset: „Lahendamataid olukordi pole”.

NÕUNIK (infotehnoloogia)

Kõik füüsikud on lüürikud, seda tuntud stereotüüpi esindad just sina. Oled erialalt füüsik, kuid tunned suurepäraselt lüürikat. Kui võimalik, poetad mõne luulerea diskussiooni vahele. Sul on isegi arvuti kõrval luulekogu, sirvid seda.

Sinu nägemus raha kokkuhoiust on järgmine: e-haridus on kena sõnapaar ja kenaks täienduseks e-koolile, e-tervisele, e-valitsusele jne. E-hariduse peamine rahakulutus on arvutid ja korralik neti-ühendus. Õpetajad enam-jaolt on läbinud Tiigrihüppe koolitused, seetõttu pole neid vaja koolitada. Arvuti oskuslik kasutamine tuleks sõltuvusse panna palgaga. Ei oska arvutiga miskit, saad vähem raha. Lihtne ja loogiline.

Õppimine võiks üldse olla vabatahtlik. Ainult tugev algharidus! Edasine on juba kokkuleppeline. Kõik, mis seostub õpilasel sõnadega *käskima*, *nõudma* ainult pärsivad hariduskulgu.

KIIKS: Sinu plaanid, ettepanekud ei meeldi ministrile, sind see ei häiri. Kordad pidevalt väljendit: „Lihtne ja loogiline”.

NÕUNIK (haridus ja tööturg)

Väga murelik tüüp. Ohkima hakkad eriti pärast kantsleri sõnavõttu, kelle plaan lükkab segamini ju sinu töövaldkonna: kas tööturg peab vastu nii kardinaalsetele muutustele? Kui õpetajad laiendavad oma professiooni, võib see viia nn väljendini „laia profiiliga traktorist”? Küsid seda kolleegidelt.

Muidugi, iva ju kantsleri idees on. Kui igal nn töökeskkoolil on oma suund ja nende koolituse tunnistus maksaks tööturul, siis oleks see ju riigile väga kasulik. Muidugi oleks õppetöö keskkoolis selli/õpipoisi tasemel, aga asi seegi. Töökäsi on vaja!

Arvatavasti suur rahasüst läheks uuringutele – mida üks või teine õpetaja oskab lisaks õpitud erialale, kas saab seda kasutada kutseõppeks kohapeal? Ühesõnaga, kahtled kõiges ja muretsed kõige pärast.

KIIKS: ohkad aeg-ajalt ja ütled: „Tööd on palju, tööd on palju”.

PIIRKONNA KURAATOR (Põhja-Eesti)

Tead, et oled elulisem ning ratsionaalsem kuraator kui Lõuna-Eesti kuraator. Enesekindla esinemisega. Toetad väga tugevate gümnaasiumite olemasolu.

Sulle meeldiks mõttekodade idee. See oleks asjakohane. Mis sest, et on kiire selle paganama reformiga, peaks nii õpetajaid kui õpilasi tugevalt kaasama tuleviku kujundamisse. Mõttekojad tuleb läbi viia kahe nädala jooksul igas kooli kollektiivis, parimad ideed paberile, need saata haridusministeeriumi, teeme neist kokkuvõtte ja selle alusel võtame vastu otsuseid. Kindlasti on Eestimaa täis häid ideid.

KIIKS – oled mahlaka keelega, sinu teksti eksivad ära sellised väljendid: „Pagan“ või „Oh, sa mait“.

PIIRKONNA KURAATOR (järelvaataja, hooldaja) (Lõuna-Eesti)

Kuluaarides on räägitud kuraatorite ametite kaotamisest, sest see oleks parim kokkuhoid ministeeriumis endas. Tuleb võidelda, et sind märgataks.

Sul on ambitsiooni. Paar nädalat tagasi ühes eravestluses andis minister vihje Sinu edutamisest. Nüüd on vaja olla edukas ja meeldiv. Oled üliagar. Nõustud paljude arvamustega, oled väga paljude ideedega, mille kolleegid välja käivad, nõus. Mingil hetkel hakkad kartma, et äkki ei tulegi ametikõrgendust, sest sinu enda mõtteid pole kuulnudki. Püüad päästa olukorda: tood lagedale oma ideed: haridus uueneb, kui uuened sina ise. Haridus muutub, kui muutuvad õpetajad. Õpetajaid võiks hakata vahetama. Kuusalu õpetaja töötab aasta Kolgas ja Kolga õpetaja Kehras. Muutuvad õpetajad- muutub haridus.

Kiiks – naeratad ministrile ja kantslerile.